

Wyrok z dnia 27 lipca 2005 r.

III UK 84/05

Przepis art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) w związku z art. 64 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm.) stanowi podstawę wstrzymania renty z tytułu niezdolności do pracy pobieranej przez kombatantha.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Maria Tyszel (sprawozdawca), Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lipca 2005 r. sprawy z wniosku Kazimierza K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o prawo do renty w związku z pobytem w obozie, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 marca 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w B. decyzją z dnia 30 lipca 2002 r. wstrzymał Kazimierzowi K. wypłatę renty pobieranej z tytułu niezdolności do pracy (w związku z pobytem w obozie koncentracyjnym), ponieważ lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że jego niezdolność do pracy nie pozostaje w związku z pobytem w obozie. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zamościu wyrokiem z dnia 20 lutego 2004 r. [...] oddalił odwołanie ubezpieczonego, dokonując następujących ustaleń faktycznych.

Kazimierz K., urodzony 1 stycznia 1940 r., wystąpił w dniu 5 sierpnia 1987 r. z wnioskiem o ustalenie prawa do renty inwalidy wojennego. Orzeczeniem Obwodowej Komisji Lekarskiej do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w B. z dnia 19 sierpnia 1987

r. został zaliczony do drugiej grupy inwalidów z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku z pobytem w obozie koncentracyjnym w lipcu 1943 r. Mimo nieczytelnej treści orzeczenia lekarskiego w części dotyczącej rozpoznanych schorzeń ubezpieczonego, organ rentowy decyzją z dnia 25 sierpnia 1987 r. przyznał Kazimierzowi K. prawo do renty z tego tytułu. W dniu 20 lipca 2002 r. Naczelny Lekarz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych powziął wątpliwości co do merytorycznej prawidłowości orzeczenia Obwodowej Komisji Lekarskiej i przekazał sprawę lekarzowi orzecznikowi Zakładu do ponownego rozpoznania, zalecając ponowną ocenę stanu zdrowia wnioskodawcy po uzupełnieniu dokumentacji medycznej. Lekarz orzecznik, po przeprowadzeniu badania kontrolnego, orzeczeniem z 18 października 2002 r. uznał wnioskodawcę za trwale i całkowicie niezdolnego do pracy z ogólnego stanu zdrowia, jednakże bez związku z jego niespełną miesięcznym pobytem w obozie koncentracyjnym. W oparciu o to orzeczenie, organ rentowy wydał decyzję wstrzymującą Kazimierzowi K. dalszą wypłatę renty.

Sąd Okręgowy na podstawie dowodów z opinii biegłych lekarzy specjalistów: neurologa, kardiologa i ortopedy oraz dwóch psychiatrów ustalił, że istniejące u ubezpieczonego schorzenia powodujące trwałą i całkowitą niezdolność do pracy nie są następstwem jego pobytu w obozie koncentracyjnym i oddalił odwołanie. Podstawę prawną tego rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 12 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 ze zm., zwanej dalej ustawą o kombatantach) w związku z art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., zwanej dalej ustawą o FUS).

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie wyrokiem z dnia 3 marca 2005 r. [...] oddalił apelację Kazimierza K. uznając, że nie zachodzi zarzucana w apelacji sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Sąd Apelacyjny nie dopatrzył się uchybień uzasadniających zarzut przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów uznając, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje na to, że trzytygodniowy pobyt wnioskodawcy w obozie we wczesnym dzieciństwie, spowodował u niego niezdolność do pracy, a w konsekwencji ubezpieczony nie spełnił podstawowego warunku uzyskania prawa do renty inwalidy wojennego (przewidzianej w ustawie o kombatantach) dla osób, które przebywały w obozach koncentracyjnych.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, ubezpieczony zarzucił naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, „polegające na przyjęciu, iż przepis art. 107 ustawy o FUS stanowi podstawę weryfikacji prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w zakresie przesłanki związku przyczynowego tej niezdolności z pobytem w obozie koncentracyjnym”. Domagał się uchylenia w całości zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy, przez przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z pobytem w obozie koncentracyjnym lub przekazania sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. We wniosku o przyjęcie kasacji do rozpoznania skarżący wskazał na „istotne zagadnienie prawne dotyczące możliwości wzruszania przez organ rentowy ostatecznych decyzji przyznających prawo do świadczeń na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed dniem 1 stycznia 2003 r.” oraz na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, w szczególności „art. 107 ustawy o FUS jako podstawy weryfikacji prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w zakresie przesłanki związku przyczynowego tej niezdolności z pobytem ubezpieczonego w obozie koncentracyjnym”.

Rozpoznając skargę kasacyjną Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Wobec zmiany z dniem 6 lutego 2005 r. przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących kasacji, należy wskazać, że zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), do rozpoznania kasacji w niniejszej sprawie mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym z dniem wejścia w życie tej ustawy. Stosownie do jej art. 398¹³ § 1 i 2, Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna jest bezzasadna, ponieważ podniesiony w niej zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem art. 107 ustawy o FUS jest całkowicie chybiony. Przepis ten stanowi, że „prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku

badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie." Analogiczny przepis obowiązywał zarówno w czasie stanowienia ustawy z dnia 26 maja 1982 r. o szczególnych uprawnieniach kombatantów (Dz.U. Nr 16, poz. 122 ze zm.), jak i ustawy z 24 stycznia 1991 r. o kombatantach. Świadczenia pieniężne dla kombatantów przysługiwały i przysługują na zasadach określonych w przepisach ustawy z 29 maja 1974 o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 ze zm., zwanej ustawą o ziw). Przepis art. 64 tej ustawy, w jej aktualnym brzmieniu, jednoznacznie stanowi, że w sprawach uregulowanych tą ustawą ma zastosowanie przepis art.107 ustawy o FUS. W poprzednim stanie prawnym przepis ten powoływał art. 78 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.); przepis o treści identycznej, jak aktualnie obowiązujący art. 107 ustawy o FUS. Tak więc, niewątpliwie również przed dniem 1 stycznia 2003 r. na podstawie art.107 ustawy o FUS prawo kombatanta do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z działalnością kombatancką mogło ulec zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie. Przepis ten stanowi więc podstawę „weryfikacji” prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy również „w zakresie przesłanki związku przyczynowego tej niezdolności z pobytem ubezpieczonego w obozie koncentracyjnym”.

Nie ma to wprawdzie znaczenia dla rozstrzygnięcia o bezzasadności kasacji, jednakże Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące „przesłanki wznowienia postępowania, uchylecia, bądź stwierdzenia nieważności decyzji” nie mają zastosowania do decyzji organów rentowych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, a odwołanie się w kasacji do art. 124 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 i 1126 ze zm.), dotyczącego powinności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych informowania od 2000 r. ubezpieczonego o danych zgromadzonych na jego koncie, nie ma żadnego związku z rozpatrywaną sprawą.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 398¹¹ i art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

=====